

İki hilkat mucizesi: İbda ve İnşa

Muzaffer Durak: “İbda-ihтира-inşa ne demektir?”

İKİ İŞARET FİŞEĞİ

Bu kavramlar, hilkat mucizesinin iki işaret fişegidir:

1- İhtira ve ibda’

2- İnşa, terkip ve san’at

Bediüzzaman müşahede ettiği hilkat sahifelerini bu iki tür kavramla güncelliyor, gündemimize getiriyor.

1. İHTİRA VE İBDA MUCİZESİ

Bunlardan ilki olan ihtira ve ibda, hiçten ve yoktan vücut vermeyi anlatıyor. Cenab-ı Hak dilerse yarattığı eşyaya hiçten ve yoktan vücut elbisesi giydiriyor. Ve yine dilerse bu vücut elbisesine lazım olan her şeyi de yine hiçten ve yoktan icat edip eline veriyor.¹

İhtira, daha önce hiç olmayan bir şeyi ilk olarak, yeni ve benzeri olmadan icad etmek demektir. İbda kavramı da ihtirayı tanımlıyor. İbda’, bir şeyin âletsiz, edevatsız, araçsız, gereksiz, maddesiz, zamansız, mekânsız, örneksiz, benzersiz, misilsiz, numunesiz yaratılması demektir ki, Allah’a ait bir tasarrufu ifade ediyor.

Risale-i Nur’da hilkat mucizesi anlatılırken başvurulan “ibda’, bedi’, ihdâs, ihtirâ, icâd, sun’, halk ve tekvin” kelimeleri birbirini açıklar mahiyette kullanılıyor.

YOKTAN VAROLMAZCILARA REDDİYE

Bu kavramlarla Bediüzzaman, Fransız kimyacısı A. L. de Lavoisier’in 1750’li yıllarda ifade ettiği ve sonradan inançsız felsefenin dört elle sarıldığı, “Hiçbir şey yoktan var olmaz ve var olan hiçbir şey vardan yok olmaz” anlayışını reddetmiştir.

Gerçi Lavoisier bu tespiti ifade ederken “Allah’tan başka” demiştir. Lavoisier bu edebi göstermiştir. Fakat İnançsız ve insafsız felsefe bunu duymak istememiştir.

Bediüzzaman diyor ki: “Varı yok etmek ve yoğu var etmek en kolay, en suhuletli, belki daimî, umumî bir kanunudur. Bir baharda, üç yüz bin envâ-ı zîhayat mahlûkatın şekillerini, sıfatlarını, belki zerratlarından başka bütün keyfiyat ve ahvallerini hiçten

icad eden bir kudrete karşı “Yoğu var edemez” diyen adam, yok olmalı!”²

Keza Bediüzzaman, yaratılışı “bedi” kavramı ile de açıklıyor:

“Sâni-i Hakîm, âlem-i ekberi öyle bedî bir surette hâlk edip âyât-ı kibriyasını üstünde nakşetmiş ki, kâinatı bir mescid-i kebir şekline döndürmüş. Ve insanı dahi öyle bir tarzda icad edip, ona akıl vererek, onunla o mu’cizât-ı san’atına ve o bedî kudretine karşı secde-i hayret ettirerek, ona âyât-ı kibriyayı okutturup, kemerbeste-i ubudiyet ettirerek, o mescid-i kebirde bir abd-i sâcid fitratında yaratmıştır. Hiç mümkün müdür ki, şu mescid-i kebirin içindeki sâcidlerin, âbidlerin mâbud-u hakikîleri, o Sâni-i Vâhid-i Ehadden başkası olabilsin?”³

2. İNŞA VE TERKİP MUCİZESİ

İkinci hilkat kavramı olan “inşa’, terkip ve san’at” kelimeleri de birbirini açıklıyor. Bu kelimeler, terkip ederek yapma, unsurlarını bir araya getirerek yaratma, eşyayı mevcut varlıklardan toplayarak meydana getirme, dağılan ceset hücrelerini ve çürüyen kemikleri toplayarak yeniden vücut verme⁴ demektir.

Allah dilerse eşyayı inşa, terkip ve sanat ile yaratır. Yani yeni mevcudu önceden yarattığı mevcut unsurlardan toplayarak yaratır. Aslında burada Allah yine ilk ve numunesiz yaratış gerçekleştiriyor. Yani yarattığı şeyi mevcut eşyadan toplama -haşa- bir zafiyet değil; bir kudret, hilkat ve sanat şovudur. (tabir caizse)

İnşa ve terkibi Bediüzzaman’ın veciz ifadesinden dinleyelim: “İnşa ve terkip tabir edilen, mevcut olan anâsır ve eşyadan toplamak suretiyle ona vücut vermektir. Eğer cilve-i ferdiyete ve sırr-ı ehadiyete göre olsa, hadsiz derece bir suhulet, belki vücub derecesinde bir kolaylık olur. Eğer ferdiyete verilmezse, hadsiz derece müşkül ve gayr-ı mâkul, belki imtinâ derecesinde bir suûbet olacak.”⁵

Dipnotlar:

- 1- Lem’alar, s. 196.;
- 2- Lem’alar, s. 196.;
- 3- Mektubat, s. 227.;
- 4- Sözlür, s. 105.;
- 5- Lem’alar, s. 315